

Divulgació

El Firó (III): Les conseqüències

Després del desastre d'Alger contat a l'article anterior, es varen desencadenar els atacs pirates. El 1531 es va llançar la primera campanya generalitzada sobre Mallorca. Aquí és quan es va produir la victòria pollencina, entre moltes derrotes, però va ser suficient per aixecar la moral de la gent de tot Mallorca; sabien que era molt difícil guanyar-los al mar, però es va demostrar que si la gent s'enfrontava a ells a camp obert, era possible guanyar. Es va tornar a produir una altra campanya d'atacs corsaris el 1543, però a part de les diferents onades d'atacs, no s'aturaren mai els desembarcaments, havent-hi llocs com Banyalbufar que en 20 anys varen sofrir 5 atacs, dues vegades per mans de barbarescs i tres vegades per tropes franceses. Durant aquesta època, els jurats del regne de Mallorca enviaren contínuament

venia insinuant, de fortificar l'església de Sóller i el fossar, per tenir un lloc on poder refugiar tota la gent del poble no combatent, així com els béns més apreciats. Però els jurats de la vila de Sóller no estaven molt conformes amb aquest projecte, ja que implicava deixar sense defensa tot el nucli urbà i tots els conreus de la vall, i preferien construir una torre a un indret anomenat Pedrapicada, ubicat a damunt les puntes, per un cop es dotés aquesta torre d'artilleria, poder evitar futurs desembarcaments. Però el virrei pensava que per moltes torres que es fessin no s'aconseguirien evitar els desembarcaments, i preferia poder refugiar la població no combatent. Però pareix que el que realment volia el consell de la vila era enfocar en clau insular la defensa de Sóller, per no haver de pagar ells tota l'obra de fortificació, proposant que

notificacions dels atacs a Carles I (V d'Alemanya), recordant-li que el Regne de Mallorca era "Muralla dels regnes de Spanya". Aprofitaven aquest fet per recordar-li al rei que no podia deixar que els barbarescs conquistessin l'illa de Mallorca, ja que això implicaria un perill molt greu per la resta dels seus regnes. Això ens demostra que encara que els atacs tan sols fossin atacs esporàdics amb la intenció de saquejar, hi havia una por real a què l'illa fos conquistada, ja que igual que la pèrdua del penyal d'Alger significà l'inici de les campanyes barbaresques sobre el mediterrani, i especialment sobre les Balears, la pèrdua de Mallorca hauria implicat el control absolut del mediterrani per part dels barbarescs.

Dins d'aquest context va tenir lloc l'atac de Sóller el 1538, fent 8 captius d'entre els homes que muntaven guàrdia al port, pels quals es va pagar rescate, fet habitual a l'època. Així com l'atac de 1561, del qual tots coneixem la història. Però quines varen ser les conseqüències d'aquest atac? Per un costat es va remarcar la necessitat de reforçar la dotació d'artilleria de la torre del port de Sóller, ja que encara que no fos atacada directament aquell 11 de Maig, durant els dispars que va fer l'artilleria per evitar que el desembarcament fos directament dintre del port, explotaren dos dels canons. Aquest punt es va solucionar amb la cessió d'una bombardera per part de la Universitat del Regne de Mallorca, i d'una altra peça d'artilleria per part del virrei Rocafull. A més, es sol·licità al rei que facilités més artilleria per defensar el port. Set dies després de la jornada de Sant Ponç, el Capità Angelats defensa de forma oficial el projecte que el mateix virrei Rocafull

la paguessin a parts iguals entre la vila, els jurats del regne de Mallorca, i el rei Carles I. Però aquesta proposta va ser refusada pel virrei Rocafull.

De totes maneres, al final la vila es va veure obligada a anar recollint diners per poder començar la construcció de la fortificació, el virrei Rocafull aconseguí que el Consell General també ajudés sufragant part de l'obra, però li denegaren un altre projecte que tenia per Sóller. La idea del virrei era que es construïssin obligatòriament torres de defensa privades per tota la vall, així amb el temps Sóller quedaria pràcticament fortificada. Però com ha demostrat la història, aquest projecte no es va arribar a materialitzar mai.

Però no pensem que només amb això va ser suficient per acabar la fortificació de la parròquia, ja que quan Rocafull deixà el govern de Mallorca el 1563, el consell de la vila tornà a aturar les obres, i no varen continuar fins al 1568, quan el nou virrei Juan de Urries arrestà al capità Angelats al seu domicili i imposà una multa als Jurats de Sóller si no acabaven la fortificació. D'aquesta forma, el 1575, gràcies a una bona producció d'oli a la vall, la vila va poder reunir suficients diners per acabar aquesta empresa, que marcaria la imatge de Sóller, fins que Rubió la toma per fer la nova façana de la parròquia, ja al segle XX. Per acabar, tan sols mencionar que la informació històrica necessària per escriure aquest article ha estat treta del llibre "El Valle de Sóller y Mallorca en el siglo XVI" de Álvaro Santamaría.

Andreu Oliver

Parlem de cuina

Festes passades i coques menjades, i una amanida de cruixents

Ja ho diu el refranyer: festes passades coques menjades. I és que el saber popular, aquell que passa de boca en boca: ja sigui en forma de refrany, glosa, cançó, poema o una altre modalitat, ens mostra com la gastronomia forma part intrínseca del nostre patrimoni cultural i de com sempre s'ha utilitzat la cuina i la seva art per a aconsellar, instruir, ensenyar o divertir. Per això avui us proposo una lectura divertida i diferent. Farem un repàs per les dites, refranys i altres curiositats referents a la cuina i el món de la gastronomia. Que com he dit, una part de la nostra cultura que no ha de caure en l'oblit.

Sobre el vi i altres begudes

- El pa mudat i el vi usat.
- El pa pel color i el vi per sabor.
- El vi fa sang i l'aigua fa fang.
- Pluja d'agost, més mel i més most.
- Aigua corrent no mata a la gent.
- L'aigua fa la vista clara.
- Ningú s'emborraxa del vi de casa.
- A casa per estar-hi bé, el pa, el vi i l'oli hi han d'ésser.
- El que amb aigua viu, amb vi s'ofega.
- No es pot tenir la dona gata i la bota plena.

Sobre la taula, el menjar i els aliments

- A l'hivern, bona sopa i vi calent.
- Alls piquen i cebes couen.
- A pa dur, dent aguda.
- El meló al matí és or, a la tarda plata, i a la nit mata.
- De les sobres se'n fan obres.
- Déu dona fam a qui no té queixals.
- El dinar, reposat; el sopar, passejat.
- El que menja sopes, se les pensa totes.
- El que no mata engreixa.
- Els plats se semblen a les olles.
- En el pot petit hi ha la bona confitura.
- Gallina vella fa bon brou.
- Més cap de sardina que cua de peix.
- No vols brou? Idè tassa i mitja.
- On mengen dos, en mengen tres.
- És més llarg que un dia sense pa.
- Pa amb pa, menjar de beneïts.

- Qui bada boca, es queda sense coca.
- Qui té fam somia truites.
- Ell s'ho cuina i ell s'ho menja.
- Ser més viu que la fam.

Per a acabar la jornada gastronòmica d'avui, us proposo de fer una amanida amb diferents textures. Espero que us agradi.

Amanida de textures amb vinagreta de fines herbes

Ingredients per a l'amanida

Lletuga de fulla de roure, lletuga lolorosso, pastanagues, carabassó, albergínia, carxofes, poma i porro.

Ingredients per a la vinagreta

1 dl. de vinagre, 1 dl. d'oli d'oliva, 1 dl. de suc de taronja, herbes fresques picades, sal i pebre bo.

Elaboració

Netejar totes les verdures i hortalisses. Tallau la pastanaga a bastons finets. Tallau el porro a juliana fina i en el darrer moment el fregiu dins oli ben calent. El carabassó i l'albergínia ho tallau a rodanxes, les enfarinau i fregiu dins oli ben calent. La carxofa es talla a juliana i es torra o es salteja. La poma la tallarem a bastonets i la saltejarem amb un poc de sucre. Les lletugues, amb la mà, es tallen a trossos irregulars. Montau l'amanida amb tots els ingredients, vigilant colors, textures i volum. Per a la vinagreta homogeneïtzau tots els ingredients i salsejau just abans de servir.

Bona setmana i fins dissabte que ve. parlemdecuina@hotmail.com.

Juan A. Fernández

